

GROUPE DIANE

STIJN DEVILLÉ

GROUPE DIANE

De Nieuwe Toneelbibliotheek, Tekst #369
© 2016, Stijn Devillé
Eerste druk 2017

ISBN 978-94-6076-369-4
NUR 307

Niets uit deze uitgave mag worden opgevoerd of
verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming
van de schrijver en De Nieuwe Toneelbibliotheek

No part of this book may be reproduced in any
way without written permission from the author
and De Nieuwe Toneelbibliotheek

De Nieuwe Toneelbibliotheek bestaat uit

Anne de Loos
Ditte Pelgrom
Connie Nijman

Typografie en basis lay-out

Connie Nijman
Printwerk
Hollandridderkerk, Ridderkerk

info@denieuwetoneelbibliotheek.nl

Postadres
De Nieuwe Toneelbibliotheek
Willem Beukelsstraat 42
1097 CT Amsterdam

Dit boekje is online te bestellen op:
www.denieuwetoneelbibliotheek.nl

DE NIEUWE
TONEELBIBLIOTHEEK

personages

diane

gewezen extreem-linkse activiste

ernst

gewezen extreem-linkse activist

burkhard

hun compaan

felix dethier

student

lisa de graaf

professor politieke wetenschappen

ratko

*uitgeweken serviër, handelaar in oude metalen,
charlatan*

DEEL EEN

LEFT OF BANG

I.

(een soort zang)

de tijd keert zich
tegen ons
de dagen jagen door

een net dat sluit
de bijl die valt

en tsjak!

ons geld raakt op
een half miljoen
aan deutsche marken
een sporttas vol
vervallen bankbriefjes

herinnering
aan grote dagen

maar wat koop ik er nog voor
behalve achterdocht
en paranoia

Leestip: de tekst is leesbaar als in mekaar schuivende verticale kolommen. De bladspiegel geeft zo het pingpongen der dialogen weer. Bovenaan elke pagina staan de namen van de betreffende personages boven hun 'kolom'. Deze plaatsing wisselt per scène.

het plan om cash
vanop een flatgebouw
over de mensen uit te strooien
riskant en achterhaald

iedereen gaat digitaal

in deze tijd van onbegrensde kansen
voor wie mee wil
wie zich aanpast en volledig openstelt
voor wie de dans wil dansen

en nu keert de tijd zich
tegen ons
en jagen dagen door

het net dat sluit
de bijl die valt

en tsjak!

ons DNA ontrafeld

wij schoolden samen
in simpeler tijden
hormonen gierend
door ons lijf en
hoofd en
door studentenkamers
fakbars
peda's
telefooncabines

de backstage van de stad

mijn god wij waren sexy

met duizenden en duizenden

pancartes

stenen

molotovs

met bloem en blote borsten

tegen reagan

thatcher

pinochet

wij hoopten de loop

te veranderen

van hoe de dingen gaan

wij dachten de machten

te breken

de opstand ophanden

een keer

tijdens een optocht

lost de politie een schot

en iets wordt ontketend

iets raakt nu los

in ons hoofd

plots contouren van een

hardere strijd

en een aanhang die groeit

bij iedere actie

wij worden een netwerk
een cluster

pierre
achthonderd kilo springstof
uit de depots van defensie
verdeelt die over heel europa
action directe
brigade rosse
RAF en CCC
elk tweehonderd kilo

een bom

geeft ware vrijheid

voor een bom
is iedereen gelijk
een bom
kan meer dan stenen en pamfletten

en daar komt ernst
een jonge god

hij kaapt een bus
vol leerlingen
een leraar
en rijdt dan naar de omroep
eist zendtijd op de radio

het is naïef
maar wat een schoonheid

die lijnbus live
op de tv
ernst in zijn elvispak
benend
rond zijn zestien gijzelaars
de riotgun schietklaar

de ministers in paniek
(hun veel te grote dassen)
wat te doen / wat niet

en dan zijn eis

het ontslag van die en die
de uitkering omhoog
voor weduwen
werklozen

een robin hood in rocktenue

hij krijgt een go
mag naar de studio
zijn eisen wereldkundig

en daar staan ze dan

te wachten

de mannen van de groupe diane

hun overmacht
is live te zien op de tv
op een twee drie

ernst ontwapend en ontkleed
een kap over zijn kop
en in zijn blote bast naar buiten

geen elvis meer
een jesus richting golgotha

afgevoerd
in een gepantserd voertuig

het is mislukt

iedereen kijkt zwijgend toe
zelfs de gijzelaars
verslagen

nooit kwam iemand
vijftien maanden later
zo geliefd
zo populair
weer uit zijn voorarrest
de vrijspraak voor assisen

en zo gehard

en nu vandaag
zoveel doden verder

keert de tijd zich
tegen ons

de muur gevallen
ons wereldbeeld gesloopt

de achterban
verkruiemeld

enkel nog pensée unique
van snelheid
geld en markt
van controle
bits en bytes

goddelijk en onaantastbaar
als zijn wij afval

hijgt de tijd ons in de nek

twintig jaar al zijn wij stil
en stiller
onze hartslag en
ons ademen
als in een winterslaap

maar nu raakt onze voorraad op
ons overleven plots
onzeker

wij moeten voort
bewegen ons
van plek naar plek
een ander oord en

weg uit het noorden
en weg van de daden
die hier zijn gepleegd

weg van de angsten
die over ons heersen
weg van de angst
die men voor ons heeft

zie mij op de loop gaan nu
mentaal op de loop
mentaal op de loop gaan

voor mijn eigen schaduwen

2.

73.000
wat
het is 73.000 euro
ja
wat
niks
niet goed?
het is niet genoeg
–

hoe lang denk je
komen we daarmee rond

zeven acht maanden
als we zuinig doen?
een jaar
en daarna
wat dan
ik –
de tijd is tegen ons
burkhard
de tijd is al twintig jaar
tegen ons

al van toen ik erbij kwam
niet zoals nu
jullie hebben de mooie jaren
gehad
en nu komen zagen

ik zaag niet
hey
het was een grap
okee
het is geen grap
whatever

kijk wat ik heb
wat
hehe
wat is dat
meegegraaid in het buitenlopen
een smartphone
cool
ben je gek
wat nu weer
jij gaat niet op het internet
ben je gek
rustig
geef hier
wat
geef hier
hey!
zo
dat ding is zeshonderd euro waard
nu niet meer
wat bezielt jou
geen smartphones
jesus mens

denk jij nu echt –
ja dat denk ik

je wordt slordig
jij kan je niks meer permitteren

waar is ernst
die zit weer te schijten
denk ik
hoe vaak die zit te schijten
hij durft niet meer
hehe
schijnt in zijn broek
hehe
de ouwe schijnt in zijn broek
hij schijnt bloed
hè?
aambeien
en?
niks
gewoon
–
zeg wat is er met jou?
ze hebben foto's
wat
foto's
van hem
van jou
ja
hilarisch
met dat brilletje

die verouderingstechnieken
zijn geweldig
ik met die baard

het is geen verouderde foto

–

jij
bent nauwelijks herkenbaar
met een pet
en een bril
wa-
maar ernst
hebben ze twee keer

één keer
met de glimlach
zijn tanden bloot
hij kijkt recht de camera in
de idioot
waar?
waar?
dat staat er niet bij
ik vermoed
die autohandel
godver
ben ik hier nu echt
de enige die uit zijn doppen kijkt

en jij?
niet nee
wat ze hebben
is twintig jaar oud
shit
twintig jaar
begrijp je dat

al twintig jaar
zorg ik ervoor
dat ik buiten beeld blijf
en ik wil dat ook graag zo houden

speenvarken
kom van die pot

3.

we willen drie weken
langer blijven

jullie zouden maar twee weken
hier zijn

we blijven nog even

de cabane is verhuurd
hier?
tussen die stinkende honden?
fruitplukkers

wanneer

volgende week
het is de seizoen

geef hen iets anders

er staan van voor nog cabanes leeg

zij willen deze

ik betaal

tweeduizend
voor drie weken?
tweeduizend

ik heb je de vorige keer vijfhonderd betaald
vraag en aanbod
paljas
in cash
je krijgt het geld

waar is camionette?

we hebben een ongeluk gehad

perte totale
oei
ja

ik ken iemand

–
met okkazies
nee bedankt
we redden ons
met de openbaar vervoer?
met de openbaar vervoer

jullie zijn een rare club

we komen
vogelspotten
ja

ja
jullie zijn een rare club

hou je honden binnen

ze houden me uit mijn slaap

die gast

ik moet hem niet
dat is mijn broer

o

ja

en zijn vrouw?

dat is niet zijn vrouw

o

mijn vriendin

o

ja

ja

tot ziens

ja

ik heb hem bezig gezien

vanachter

een kip zien doodbijten

zorg dat we onze cabane kunnen houden

we willen rust

ja

en hij zit aan je vriendin

4.

ik heb nieuwe nummerplaten
en compeed
we hadden gezegd
het was de laatste
het geld is niet genoeg
neen
de platen zijn voor een witte nissan vanette
en een blauwe ford focus
ik heb burkhard naar de bieb gestuurd
om zoekertjes
ik doe dit niet meer ernst
over de grens
volgende donderdag
een geldtransport

we moeten snel zijn
wat ben jij van plan
proletarische onteigening
proletarische onteigening
meen je dit

wat

dat jij dat woord nog gebruikt

en dan

wat betekent het eigenlijk

ik heb het nooit begrepen
jij komt
uit een bourgeois nest
het roept een sfeer op
van turfstekers
gestampde aarde

we leven in de eenentwintigste eeuw
ernst
er zijn hier geen
proletariërs meer

de arbeiders uit de autofabrieken
de bedienden van de banken
die allemaal worden ontslagen

de doppers die geschorst worden
zieken
bejaarden
vluchtelingen

nog?

wij

wij zijn proletariërs

hier in deze stinkende cabane

daar heb je zelf voor gekozen

het was dit
of de bak

dan weet ik het wel

ik wil mijn deel van het geld

wat gebeurt er
wat ik zeg

ik wil mijn deel

24.300 is goed
het kleingeld hoef ik niet
ik heb de cabane
voor drie weken verlengd
mij gelijk
ik ben hier weg
wat
wat gebeurt er diane
je staat met je stomme kop
in alle kranten
dat gebeurt er
idiot
en jij houdt je bezig met compeed
om je vingerafdrukken te verbergen

waar
sinds wanneer
hoe

ze weten alles
ze weten
dat we sinds een jaar terug opduiken
ze weten hoe nauwgezet je auto's uitzoekt
dat je nooit zelf rijdt bij een testrit
maar de garagist laat rijden

dat je de wagen na sluitingstijd afhaalt
en dat je met de lijnbus komt

ze weten
hoe je de nummerplaten van bestaande auto's
namaakt
het zegel vervalst
zodat er twee dezelfde auto's
met identieke nummerplaat
rondrijden
een echte en een valse

het ontstekingsmechanisme
om de auto's te laten uitbranden

je hele modus operandi

het staat er allemaal

ze noemen je
de ingenieur

lees

je nauwkeurigheid doet je de das om
ernst
die dwangmatigheid

en nu dus ook je slordigheid

godverdomme

ik ben hier weg

nee
wat
je kan niet weg
try me

we hebben ons twintig jaar gedeisd gehouden

in de schaduw
ernst

en nu doen we godverdomme
een paar mislukte hold-ups
om van rond te komen
en staan we plots weer in het volle licht
en jij –

burk en ik zullen moeten onderduiken
helemaal
deze keer

we kunnen niet meer even naar de bakker
diane
jij moet ons –

vergeet het
hoe langer ik in jouw buurt rondhang –
wees redelijk

ik sta niet met mijn kop in de krant
wat ga je doen
dat weet ik niet

ik ben al op de loop
sinds ik negentien ben
ik red me wel
ze hebben haren van jou
uit 91

uit 93
dat weet ik
toen konden ze er niets mee
maar vandaag –
ik blijf hier niet zitten

als een eend op haar nest

en dan

hoe ver ga je lopen
met je 24.000 euro
dat zien we wel
denk je dat je het
overleeft
daarbuiten
alleen

wat ga je doen

–

denk na

wat ga je doen

ik kan werken in een bar

hoe denk je zomaar aan werk
te geraken
zonder papieren
zonder netwerk
zonder iets

zelfs in het zwart

je bent niet meer dan een
illegale vluchteling
een paria
erger nog
er staat een prijs op je hoofd

je kan nergens naartoe

we hadden in 93
naar argentië moeten trekken

ons werk was nog niet af
welk werk
begin niet
welk werk ernst

we hebben twee bedrijfsleiders
neergemaaid
een de lucht in geblazen
een premier gegijzeld
en een minister lam geschoten

en wat hebben we bereikt

twee weken later was hij met een rolstoel
terug aan de slag
en vandaag is hij de machtigste man van europa
daarom
de repressie is er alleen maar sterker op geworden
de strijd gaat voort
hoor jij jezelf bezig
je bent een ordinaire gangster
die caissières onder schot houdt

als je een supermarkt berooft
voor wat leefgeld
diane

we hadden moeten vluchten
in 93
of ons laten arresteren
een van de twee
ben je gek
birgit hebben ze gepakt toen
wij konden weg
en zij kreeg levenslang

ze heeft letterkunde gestudeerd
in de gevangenis
ernst
en sociologie

ze is gediplomeerd naar buiten gestapt
5 jaar geleden
5 jaar al
is ze vrij
heeft een job
godbetert
en wij –
aah!
fucking hell
wat
auw auw auw
wat
mijn tanden
ik heb

mijn tanden

uitgeklopt

wat?

ja

hè?

mij gaan ze niet
zomaar meer

identificeren

wat denk je

jullie ook doen?

5.

(een soort zang)

de zon brandt

maar geen schaduw
te vinden
op dit plein

we eten
zitten op de stoeprand

we zijn met zeventien
van onze faculteit
een druppel
in de mensenzee

lisa is erbij
ze eet een slaatje
uit een tupperware

militanten delen
greenpeace-sjaaltjes uit
tegen de zon

rond ons
dansen mensen
met bont gekleurde haren
dreadlocks
drums

en wijde kleren

(hoe ze die verdragen
hier in deze hitte)

we zingen
en lachen

overal gekleurde vlaggen

ik drink
heb mijn drinkbus
in mijn handen

we zwaaien

onze armen in de lucht

boven ons
een black hawk helikopter

plots regent het – weldadig
ik voel –
water

eerst druppels
in mijn nek

heerlijk in de zon

dan slagen

een straal slaat plat

tegen onze kaken

hard

op onze oren

neus

en tanden

een rij agenten
blokkeert twee kanten van het plein
ze drijven ons bijeen

de helikopter

als een horzel

boven ons

cirkelt

stijgt en daalt

en wind waait uit zijn wieken

over de doorweekte massa

mensen roepen

ik hoor niet wat

mijn oren suizen van het nat

we staan recht en lopen

loop harder nu

komaan

om uit het drummen van de menigte

te komen

drinkbus in de hand

na het water
zetten ze ook traangas in
de zon brandt

heet in onze nekken

door de natte kleren heen

en we lopen

iedereen hier in verwarring

in de vlucht sla ik

mijn voet om

struikel

schreeuw het uit

van pijn

lisa houdt me recht

geeft me een hand

fuck

lopen nu

toch lopen kom

achteraan weet niemand

wat er aan de hand is

inertie van de massa

mijn slapen gonzen

iets klopt in mijn keel

komaan

we deden niks

en dan die charge

terug

terug

wordt er geroepen

greenpeace-vlaggen overal

amnesty-pancartes

iemand met een roze pruik

anderen op stelten

mensen lachen nog

we lopen door
de gele zone

een traangasbom suist naast mijn voeten
ik trap ze weg
maar de rook slaat op mijn adem
fuck
ik hijg
ik hoest
moet lisa lossen

ze wacht
ze kijkt

overal ligt afval
een rugzak
in de vlucht verloren
waterflessen
spandoeken
hier en daar gebroken glas
stenen
vuilnisbakken staan in brand

ze jagen ons steeds verder
richting verboden rode zone
daar is de top
lisa nog naast mij
waarom
daar mogen wij niet komen
maar nu drijven ze ons die kant op
ik loop
mijn ogen
longen

branden
de zon die beukt
een geur van solfer in mijn neus
ik kan alleen maar lopen
met de massa mee
waar is lisa
de black hawk
bidt boven de stad
en daalt en stijgt
en gonzen in mijn oren
ik kijk
ik loop
ik stop

fuck
ik zie haar nergens meer

straten links en rechts
zijn afgezet met zeecontainers
traangasbommen

ik kan geen kant meer uit

toch een zijstraat in
met minder volk
waar is ze nu

fuck
de anderen
waar zijn de anderen?

slapen bonzen
ogen tranen

ik giet water uit de drinkbus
over mijn gezicht
om de brand te blussen
in mijn ogen
maar het branden houdt niet op

ik ben alleen

ik ben alleen

overall diezelfde solferlucht
ik bind mijn greenpeace-sjaaltje
voor mijn neus

ik zie lisa nergens

ik loop
beland dan op een plein
waar een gepantserd voertuig
is komen vast te zitten
in een openstaande duiker
een landrover

opnieuw die solfer

twee gemaskerde agenten stappen uit
ze zijn nerveus
er wordt gedrumd
er wordt geroepen
ik versta niet wat
demonstranten stormen op de auto af

in de jeep nog twee agenten

één aan het stuur
de ander bij de achterraut
die al gebarsten is
pakt de brandblusser
en smakt die
vanbinnen op het raam
hij beukt en bonkt
het glas begeeft
de blusser buitelt
boddert
op de straat
dan trekt de flik zijn wapen
roept
geeft rugdekking
aan zijn collega's
die weer instappen

hoog boven hen
de helikopter

als een havik

sommige betogers
bekogelen de auto
twee staan met een houten balk
op de zijkant in te beuken

één man met een stok
achter de jeep
staat onder schot

hij ziet het wapen van de flik
dropt zijn stok

en zet het op een lopen

ik kijk hem na
mijn ogen branden
in de zon

en voel
het wapen wijst nu in mijn richting

de heli horzelt boven ons

mijn denken stopt

de tijd stopt ook

ik hoor niks meer

de zon die brandt

en alles staat nu stil

alleen mijn slapen bonzen

ik steek mijn handen op

naast mij

een bleke jongen

in zijn onderlijf

hij draagt een bivakmuts

hij kijkt mij aan

en ziet het wapen en de flik

bukt zich dan

en raapt de blusser op

die bij de auto is gevallen

hij kijkt naar mij

kijkt naar de flik

het ding is groot

zwaar in zijn handen

het lijkt
alsof wij drieën kijken

ik
de jongen
en de flik

hij tilt de blusser op

dreigt hem voor zich uit te gooien
in de richting van de schutter

maar hij lost hem

voor zijn voeten

valt dan zelf

gaat eerst door de knieën
en slaat dan zijdelings
met zijn kop hard op de straat

er loopt bloed uit zijn hoofd
zijn linkeroog

een echo van twee schoten

ik sta daar
en kijk
door het branden van mijn ogen
in het beuken van de zon

een derde schot

de landrover geeft gas
om uit de duiker los te komen
rijdt achteruit

over de jongen heen

dan vooruit

weer over de jongen heen

ik sta daar

trek het sjaaltje van mijn neus

en kijk

rond mij
lopen mensen weg

ik hoor niets meer
ik zie niets meer

de black hawk is verdwenen

de zon brandt in mijn nek
maar ik voel ze niet

alleen mijn ogen tranen

een jongen dood

en de dag nog niet voorbij

6.

algemeen
(en samenvattend)
kunnen we stellen dat
het ontstaan
de bloei
en de neergang
van het westeuropese
radicaal-linkse
terrorisme
erg vergelijkbaar is
in duitsland
italië
en later ook in
frankrijk en belgië

de precondities
de maatschappelijke gevoeligheden
rond anti-kapitalisme
anti-imperialisme
anti-fascisme
anti-amerikanisme zelfs
gevoed door de studentenopstanden
eind jaren zestig
de oorlog in vietnam
de palestijnse kwestie
de dood van doctor king
en che guevara
dit alles
was de voedingsbodem

voor hun ontstaan

de directe aanleiding
om tot geweld
over te gaan
was niet alleen het gevoel
over geen andere
effectieve middelen
te beschikken
om op het beleid te wegen
om werkelijke verandering teweeg te brengen
maar had ook telkens
een concrete versneller
een *precipitator*
noemt crenshaw het
een *trigger-cause*

het neerschieten van student benno ohnesorg
tijdens een vreedzame betoging
de aanslag op studentenleider rudi dutschke
de neofascistische aanslag op 17 burgers in milaan
of simpelweg de plaatsing
van Amerikaanse kernwapens
op Europese bodem

waren telkens zo'n trigger-cause
de versneller
de vlam in de pan

dankuwel

volgende week
gaan we verder in

op het verval van deze organisaties

felix?

lisa

op de faculteit spreek je me aan

als professor

felix

okee

sorry

ik heb je paper over de G8 gelezen

ja

het is een aangrijpend relaas

je was erbij

je weet hoe het was

ja

je gaat te weinig in

op de maatschappelijke

en politieke consequenties

wat bedoel je

de politie gaat over de schreef

het is fascistische repressie

ja

er is een dode gevallen daar

ik heb gezien hoe

en wat zijn de consequenties

de ministers van binnenlandse zaken

en justitie moeten ontslag nemen

en doen ze dat

tot nu toe niet

waarom

omdat het fascistische klootzakken zijn
hm

de een is een socialist

en de ander christendemocraat

geen slogans in je paper felix

ze beweren allebei

dat ze een ontmoeting organiseerden

van democratisch gekozen wereldleiders

en dat verzet daartegen

a priori

anti-democratisch is

en is dat zo

volgens mij niet

okee

dat is interessant

waarom niet

omdat vrije meningsuiting

tegensprekelijkheid

debat

protest

verzet

whatever

per definitie deel uitmaken

van de democratie

waarom staat dat dan niet

in je paper

–

hier

bezorg me tegen volgende week
een nieuwe versie

lisa
felix

okee

ben je er morgen?
morgen?
de wake op het vrijheidsplein

ja
nee
ik weet nog niet

ik heb al veel betoogd
in mijn leven felix
en?

ik heb sinds de G8
sinds occupy
en al onze burgerbewegingen
het gevoel
dat ons protest voorbij is

dat er iets anders nodig is
die jongen is dood

ja
natuurlijk
dat weet ik

maar
ik bedoel

wij hebben betoogd
gescandeerd
geld ingezameld
petities getekend
pamfletten geschreven

lisa
felix

ons vastgeketend
aan bomen en gebouwen
de beurs bezet
het parlement bestormd
vandalisme gepleegd
sit-ins gehouden en
bonte parades
getwitterd en gefacebookt

en waar heeft het ons gebracht?

die jongen is dood
ja

reden te meer

ons protest werkt niet meer

raar om van mij te horen
misschien
redelijk

we doen maar voort

de overheid moedigt ons aan
om altijd maar diezelfde acties te voeren
dezelfde soort optochten en bezettingen

omdat ze voorspelbaar zijn
onschadelijk
en makkelijk in te dijken

het maakt ons futiel

een neveneffect
van de orde van de dag

we halen er de schouders voor op

ons protest is nodig

een tekort aan protest
is gevaarlijk voor een samenleving

ja
maar onze oude vormen van protest
brengen geen verandering meer op gang

we hebben iets anders nodig
radicaler?
misschien

iets met meer impact
in elk geval
ja

ik bedoel
politiek gaat voor ethiek

niet in de vulgaire zin
dat we maar moeten kunnen doen
waar we zin in hebben

maar in een veel radicalere zin
dat we verantwoordelijkheid moeten nemen
om te bepalen
om te definiëren

van dat wat ons belang is

politiseren

wat goed is
en wat fout is
dat bepalen we zelf

in die zin
gaat de politiek
voor de ethiek

wij bepalen wat ethisch is

sorry
ik houd je op

nee
geen probleem

ik riep je eigenlijk
voor wat anders

–
jij bent de zoon
van dokter dethier

ja
waarom?

ik heb erik een paar keer geïnterviewd
voor mijn doctoraat
ja?

over je moeder

lisa
felix

allicht

ik –

ik ken haar niet

nee

natuurlijk

ze –

ze heeft me

een brief geschreven

–

voor jou

heb jij contact met haar?

neen

ik –

ik wil niks met haar te maken hebben

ik ken haar niet

ik moet haar ook niet kennen

okee

sorry

geeft niet

tot ziens

felix

lisa
felix

–

er bestaat geen wetgeving
voor spijtoptanten in dit land

en?

ze kan geen kant meer uit

dat is haar zaak

7.

je moet blijven
diane

ik kan niet blijven
burkhard

ik blijf niet alleen bij ernst
dat moet jij weten

wat

luister
we hebben nooit voor mekaar gekozen
okee?
wij zijn wat er overblijft

bijna niets

de groep was de groep
drie man is geen groep meer

ik ben voor ernst bij de groep gekomen

jij wel

ik keek naar hem op
je was jong
wie toetreedt legt zijn leven
in de handen van de ander
dat was de deal

dat maakt ons allemaal
verantwoordelijk voor mekaar

jij
verantwoordelijk voor mij?
laat me niet lachen burk

ik wil mijn eigen leven terug
ik leef hier al twintig jaar
als een non
wat moeten we doen dan
volgens jou

er staat 80.000 euro op onze kop

precies daarom
moeten we helemaal splitten
dan misschien
jesus man
ik kan niet naar je luisteren met die s
diane!

misschien is splitten wel het slimste
ja
en dan
waarnaartoe

ik kan nergens heen
en jij

jij hebt je moeder
mijn moeder

ja
die heeft me al
twintig jaar
niet meer gezien

ze leeft nog
toch

ja

je houdt haar huis
nog in de gaten

ja

wel dan

het stikt daar
van de flikken diane
risico van het vak
we kunnen ernst
niet alleen laten
het is een grote jongen
die trekt wel zijn plan
dat is geen speen diane
—
die schijt constant bloed
die heeft een dokter nodig
hij redt het niet meer zonder ons
—
—
wat stel je voor

ik ben hier niet goed in

ik heb geen idee

—

je kan nu niet weggaan

we zullen godverdomme
veel meer geld nodig hebben dan
en je man
nee
wat wil je doen

volgende donderdag
dat geldtransport
en deze keer

zorgen dat het lukt

wat lukt?
niks

olà compadre
escuchame
wat?
es màs fàcil hablar el español
sin sus dentes frontales
idiot
ik wist niet
dat jullie de italiaans spraken
dat is spaans
wat kom je doen
gewoon
binnen wippen
zien of alles goed gaat
alles gaat goed
okee

iets gebeurd?
waarom?
zijn tanden
idiot
ja
pijn?
ja
zal hem leren
wat?
zijn gordel te dragen
o ja
de perte-totale

ja

wat?

niks

wat doe jij hier

welja

kwam ik eigenlijk voor

waarom

de afspraak is

jij praat met mij

niet met hen

okee

okee

ik heb misschien

okkazie voor jullie

ik zei dat we

niet geïnteresseerd zijn

laat hem even

een nissanbusje

groot genoeg

voor jullie spullen

onze spullen?

ja

die moeten toch terug mee

jullie blijven nog 3 weken

maar daarna –

wat moet het kosten

laat zitten

heel vriendelijk

we zien nog wel

ik koop faillissementen op

3000 euro

prima staat

nissan?

ja

vanette?

ja

ik rij liever

mitsubishi

we zullen zien

okee?

tot ziens

tot ziens

o

er is een busje teruggevonden

midden in de bos

vlak over de grens

helemaal uitgebrand

met valse platen

helemaal dezelfde busje

wat

als die van jullie

dat moet toch lukken hé

wat

ja

gewoon

enfin

tot ziens

wat weet die gast
die weet helemaal niks

ik snij zijn strot over
als hij één woord lost

8.

waarom geef jij mij die brief
felix
wat
waarom geef jij mij die brief
ik weet niet

omdat hij voor je bestemd is
ik heb het recht
om gerust gelaten te worden
iets van privacy
okee?

wie is dat mens
wat moet die van mij
waarom speel jij haar boodschapper

ik speel niet
haar boodschapper
je laat je gebruiken
als tussenpersoon

waarom
felix
ik weet niet waarom
gewoon
ik dacht iets –
ja wat eigenlijk
iets goeds
te doen

misschien

menslievends

menslievends?

ja

voor mijn moeder

voor haar

voor jou

voor mij

ja

felix

jesus

ik heb daar niet over nagedacht

ik heb je die brief gegeven

punt

ik heb niets met haar te maken

hier

wat

de brief

je hebt hem niet geopend

stuur hem terug

ik heb geen zin om mijn leven

overhoop te zetten

hier

stuur terug

naar waar

ik heb haar adres toch niet felix

doe niet naïef

ik ben niet naïef

allesbehalve

wat verwacht ze dan?

dat ze zomaar

contact

met me kan opnemen

hallo jongen

je kent me niet

ik ben het

je moeder

wat denkt ze wel

ze heeft haar keuze gemaakt

twintig jaar geleden

ze koos niet voor mij

wel

dit is de consequentie

ik weet niet

wat ze denkt

felix

of verwacht

misschien weet ze het zelf niet

misschien staat het

in de brief

zal wel

je hebt hem in je handen

maak hem open

lees

kwaad zal het niet kunnen
ik heb geen zin een band op te bouwen
met een mens dat ik niet ken

die mij nu al manipuleert
in een hoek duwt

wat – verwacht – ze – dan?

contact?
dat ik bereid ben contact met haar op te nemen?

en dan
dan draait ze de bak in
ik ook als ik niet oppas

en dan
moet ik haar dan beginnen bezoeken

en papa ook?
of moeten we ons schuldig voelen
als we het niet doen

die vrouw bestaat niet voor mij

ik heb nooit een moeder gehad

ik wil op mijn tweeëntwintigste
niet plots geboren worden

ik was misschien een ongewild
kind
wel

zij is een ongewenste moeder

okee

ik snap niet
hoe papa haar altijd
heeft verdedigd

en jij
nee
jij haar nooit verdedigd?
nee

je bent geëngageerd
je gaat betogen
je volgt mijn vak
je schrijft je thesis over de revolte bij camus

misschien probeer ik gewoon iets
te begrijpen
okee?

misschien lijkt je
gewoon ook wel op haar
ik vermoord geen mensen

nee

camus zegt
si tu mets un pas
dans l'injustice
c'est fini

de gerechtigheid is verloren
als je haar met onrecht
moet bereiken

what the fuck

lees de brief
nee

je –
je moet haar aangeven
nee

waarom niet
dat kan ik niet

waarom

lees de brief

jij weet wat erin staat?
nee

jij wil haar zelf zien

misschien

9.

ik dacht dat je weg was
nog niet
wat is er aan de hand
dat mag jij zeggen
we zijn niet getrouwd diane

–
aan dit soort gesprek
begin ik niet
jij stelde een vraag

ja
wat is er aan de hand
wat

je schijt godverdomme bloed
ernst
en dan

hoe lang is dat al gaande
het zijn jouw zaken niet

hoe lang

een paar maanden
okee?

een paar maanden
laat me gerust
wat ga je doen
als het verder uitzaait
als je geen eten meer binnen houdt

in een cabane als deze

liggen weggrotten?

als het te erg wordt
stap ik eruit
bam
klaar

voorlopig heb ik
nergens last van
en wij
jij was al weg
dacht ik
en burkhard
ik ben zijn vader niet

ik kan erik proberen contacteren
neen
je zal een dokter nodig hebben

als het geldtransport lukt
kunnen we weg
naar waar
zuid-afrika
erik heeft daar vrienden
en na twintig jaar
gaat hij je met open armen
ontvangen
ik probeer mijn zoon te bereiken
felix
ja
diane
er zijn duidelijke regels
waar we ons toe verbonden hebben

dat is twintig jaar geleden
diane
geen gezever ernst
we zijn onder ons
er is een code
wat

we zijn niet wie we zijn
en
geen contact met buiten
ja
probeer je daar aan te houden
er is nog een regel
wat
je legt je leven in de handen
van de ander

okee

niet melig doen

ik ben binnen gekomen
ze hebben mijn papieren verbrand
mij een naam
en een wapen gegeven
ik ben nu wie ik ben
ik wist niet dat het voor eeuwig
zou zijn
dat was de deal
ik heb een week niet geslapen toen
niet gesproken
niet gegeten

ik heb mijn man verlaten
mijn kind
ja
ik dacht dat alles op een paar jaar
voorbij zou zijn

dat het belangrijker was voor mijn kind
in een andere wereld
op te groeien
dan zijn moeder elke dag te zien
hou daarmee op
ja

ik weet het

sorry
het is wat het is
ja
het was een sprong
die hebben we gemaakt

er is geen weg terug
ja
–
dus moeten we zwijgen
–
is dat het?
ja
ik word hier zot ernst

elke beweging die ik maak
elk gebaar
is overdacht

stil
zachtjes
onopvallend
alert
opdat niemand ons zou zien
dit is geen bestaan ernst
die voortdurende zelfbeheersing

wat voelen wij nog

alles is verlamd
alles versteent in mijn kop
ja
we moeten zwijgen

ik word hier zot

elk woord
elke gedachte
is er een teveel

trekt alles in twijfel

twijfel staat gelijk aan verraad

dan is alles voor niks geweest

ons leven
onze doden
diane
alleen jij
en burkhard
zijn er nog

ik heb vrede met mezelf

we hebben de mooiste jaren
van ons leven
op de vlucht doorgebracht
ernst

ik heb de mooiste jaren van mijn leven
al strijdend doorgebracht

daarom zijn ze ook
de mooiste
is het dat waard
is de mensheid bevrijden
niet de moeite waard
door een jaar lang
supermarkten
te beroven
ik vind het bestrijden
van het imperialisme
de moeite waard
dat deden we vroeger
dat doen we nog steeds
right

dus ja
vechten voor de mensheid
voor de toekomst
is voor mij het mooiste
wat iemand op zich kan nemen
de toekomst?
je gaat dood

zie ons hier zitten ernst

op de rand van een autokerkhof
ik weet wat ik heb gedaan
en waarvoor
ik voel me niet schuldig
ik heb niet veel tijd meer over
en die wil ik nog goed besteden
hoe dan
ernst
met een klap

je hebt gelijk
we gedragen ons
als ordinaire criminelen
gedaan daarmee
we hebben een keuze gemaakt
een sprong
laat ons daar opnieuw
naar handelen
wat
als we de strijd hadden gewonnen
waren we helden geweest

nu zijn we paria's

ik heb niks meer te verliezen
je bent gek
wie weet
we leven al twintig jaar
afgesneden van de wereld
een aanslag
op de eurocommissaris van handel
wat denk je nog te winnen
we zullen zien

je hebt geen idee
van wat daarbuiten leeft
wij zijn vreemden ernst

we weten niet
wat mensen willen vandaag
wat ze verlangen
wat ze nodig hebben

wij weten niet meer
waar de macht
werkelijk zit
dan moet je je ogen
opendoen diane

ik heb burk beloofd
nog één keer mee te doen
een geldtransport
voor jou

daarna sta je alleen

de vierhonderd grootste amerikaanse bedrijven
bezitten samen veertig procent
van alle rijkdom
daar heb ik het toch niet over
monsanto voor ons ontbijt
goldman sachs voor ons pensioen
en google voor onze privacy

dat is de zin
van onze strijd

altijd geweest

je dient de belangen
van het proletariaat
of die van het kapitaal
ernst
aan jou de keuze
ernst

er is geen derde weggetje daartussen
je hoort niet wat ik zeg
je behoort tot één kamp
of tot een ander

ik behoor tot het kamp
van de revolutie

en ik wil mijn kind eens zien

IO.

ik wil mijn zoon zien

bent u gek?
wat doet u hier?

ik heb u geschreven

ja

waarom antwoordt hij niet
hij wil de brief niet lezen

ja

u speelt een gevaarlijk spel

ja

hoe komt u bij mij?
ik heb hem gevolgd
u weet waar hij woont
natuurlijk
waarom neemt u dan niet zelf
contact met hem op
zijn huis wordt gesurveilleerd
dat weet u?
ik ben niet blind

ik kan u aangeven

dat zult u niet doen

waarom bent u daar zo zeker van?

ik heb uw studie gelezen
ik heb zelfs een les bij u gevolgd
hier?
vorige week

ik wou u zien
u gaat te ver

nu al bang?
neen

ik wil mijn zoon zien
uw zoon

ja
mijn zoon

hij heeft een naam

ja
felix

ja
felix

–
u bent zelf bang

–
u kan hem hier zien

na de les
niet hier

waar dan?
u neemt hem mee
naar het rijksarchief

ik wacht jullie op
in afdeling D
dat kan ik niet doen
waarom niet

wat zit er in voor mij

voor jou

voor mij

wat wil je

ik wil jullie spreken

wie

alle drie
dat is onmogelijk
dan hebben we geen deal

het is te gevaarlijk

no way
dat ze zich nog
in het openbaar vertonen

neem me dan mee

ik ben niet achterlijk

ik ben je enige kans
misschien

ik breng je zoon mee

haal je niks in je hoofd

nee

wij zullen gewapend zijn

er zal niks gebeuren

einde deel 1

DEEL TWEE

BANG

II.

(een soort zang)

stil vatten wij post
bij het bankkantoor
het is mooi weer
burkhard aan het stuur
we zwijgen naast elkaar
en kijken
de kalasnikov al klaar
tussen mijn knieën
we staan stil
en wachten
ik kijk naar ernst
zijn kop niet veel veranderd
sinds hij elvis was
dik twintig jaar geleden
de ford focus verderop
in ralenti
diane met zonnebril
haar schouder uit het raam
zwarte vetkuif
wijd openstaande kraag
pailletten

brede pijpen
zo zie ik hem het eerst
ik ben – hoe oud
veertien
 de tijd tikt door
 we ademen
 geduldig
 hoog boven ons
 een zwerm zwaluwen
 het is juni
bij de busstop sta ik
koud
het is november
ik heb mijn schooltas bij me
boterhammen
blikje seven-up
dat weet ik nog
de bus rijdt voor
de deuren zwaaien open
en daar is elvis
hij richt een winchestergeweer
op mij
met afgezaagde loop
ik ben niet bang
want ik weet
wie elvis is
die doet een muis geen kwaad
stap in
we rijden gratis
hij grijnst zijn tanden bloot
ga zitten
en vandaag geen school
zegt hij

ik tel vijftien jongeren
mezelf erbij
een buschauffeur
een leraar ook
de bus vertrekt
 het transport komt toe
 ik knik richting diane
 een teken in de spiegel
 het voertuig stopt
 zet zich dubbel
 met de knipperlichten aan
 de mannen stappen uit
 een grote en een kleine
 in kogelvrije vesten
 ze zien er onbekommerd uit
 routineus
 het is mooi weer
 ze doen die job al jaren
 we wachten tot ze binnen zijn
 om het geld daar op te halen
 dat duurt twee minuten
 als ze buiten komen
 slaan we toe
wie zonder geld zit
kan dat bij elvis lenen
want het leven is niet eerlijk
zegt hij
werkt aan moto's
brommers
drijft ze op
hij treedt op in zaaltjes
in cafés
hij kan goed weg met meisjes

we passeren onze school
we stoppen niet
rijden naar de radio
snelweg naar de hoofdstad
de tijd tikt door
de wapens klaar
hou je gereed
we eisen het ontslag van drie ministers
zegt hij
wijdbeens met die winchester
en een lijst aan sociale maatregelen
in het regeerakkoord
op de radio maken we een statement
jullie zijn gegijzeld
tot aan onze eisen wordt voldaan
hij grijnst
ik vind hem cool
ik ben veertien
en maak plots deel uit
van een plan
burkhard hier
de maskers op
en nu!
ik in achteruit
vlam tegen hun voertuig
ernst naar buiten met het wapen
lost een salvo
ik heb tijd
neem de bazooka
spuw twee granaten in het rond
de kerels in paniek
vergeten hun routine
dit is hun moment

hierop wachten ze al eeuwen
zo voorspelbaar het moment
van de overmeestering
en nu het eindelijk gebeurt
dansen ze als popjes
een heeft een koffer
aan een handboei om zijn pols
dansen meisjes dansen
ernst mitrailleert
en dwingt hen op de grond
op de grond nu op de grond
op de grond
de interventietroepen
flitsen door mijn hoofd
in de gangen van de omroep
wacht de groupe diane
op de grond nu op de grond
de grimas op ernst zijn kop
op de grond nu
zo voorspelbaar het moment
van de overmeestering
in de doolhof
van te smalle gangen
de schellen van zijn ogen
de verbijstering
op de grond
de kap over zijn kop
natuurlijk zo voorspelbaar
het elvispak gestroopt
een fouille op zijn lijf
in blote bast naarbuiten
wat een afgang
meisjes

wat een afgang
voor het oog van vijftien kinderen

stil staan wij te kijken
en verweesd
het is mislukt
 godverdomme
een paar stappen van de studio
de kans om iets te zeggen
de kans om stem te geven
 burkhard godverdomme
 hier
godverdomme
 op de grond nu op de grond
de kerel piept als een klein zwijntje
hie hie hie
 de koffer
 godver die koffer
de koffer aan de handboei
ik mitrailleer
zijn hand aan flarden
hie hie hie
ernst zet de kalasjnikov
tegen de man zijn voorhoofd
 burk rukt de koffer los
even kijken we
 diane rijdt voor
hie hie hie
en ernst lost nog een salvo
door het lichaam van de man
 we stappen in
we kijken weer
 we rijden weg

het is mislukt
het is gelukt

I 2.

ik vrees
de prijs moet omhoog
denk het niet
niet zo snel
wat
tienduizend
laat me gerust
niet in de stemming
blauwe ford focus
niet geïnteresseerd
de politie wel

wat

in jouw business
moet je de goedkope media
volgen
inbraak
diefstallen
hold-ups
waar gaat dit over
er is weer
een auto gevonden
in de bos
blauwe focus
uitgebrand
nee nee
—
dat was de bedoeling

maar je knutselwerk
marcheerde niet
trap het af
ik weet niet
waarover je het hebt
10.000
vergeet het vriend
of de wijkagent
komt eens langs

en wat ga je met je
illegale fruitplukkers doen
mij een zorg

als deze worden opgepakt
komen er wel nieuwe
geen probleem

tienduizend

tegen morgen

of

woew woew woew

felix
diane
lisa

I 3.

wat is de bedoeling?

felix
noem mij geen felix jij
ik –
ik ben hier weg
dat was niet de deal
ik –
een deal?
ben ik deel van een deal?
zijn jullie gek?
sorry felix
ik –
dit is ongelooflijk

kijk
ik leg mijn wapen weg
okee?

als je weg wil
kan je weg

dit meen je niet
die is gewapend?
is dit jouw plan?
sorry
ik heb dit
denk ik
niet goed ingeschat

felix
diane
lisa

wacht
felix
alsjeblief
dit is mijn fout

ik ben diane
mijn moeder heet christine

ja
ja
natuurlijk

sorry

dat is ook zo

wauw

sorry
ik kan niet –
niemand heeft –

ik heb die naam
al lang niet meer gehoord

fuck man
wat is dit

jullie zijn geschift

ja

sorry

felix
diane
lisa

sigaretten

jij?

ik rook niet

okee

sorry

ga jij de hele tijd sorry

blijven zeggen

neen

ik weet het niet

sorry

ja

sorry voor wat eigenlijk?

sorry sorry sorry

sorry om mij op de wereld te zetten

sorry om mij in de steek te laten

sorry

om de zoon van een crimineel van mij te maken

sorry om mij te stalken

sorry om mij onder valse voorwendselen

hier naartoe te lokken

sorry sorry sorry

steek hem in uw kut

uw sorry

wat

wat

felix
diane
lisa

wat is dit nu

wat verwachten jullie hier nu van?

de grote verzoening?

en jij

wat dacht jij?

interessant experiment?

empirisch onderzoek?

artikelte schrijven?

fuck man

jullie zijn geschift gewoon

ik weet het

sorry?

ja

en waar zijn

je kompanen

die zijn

die zijn even weg

en die zijn ook gewapend

ja

en die komen seffens terug

ja

en die zien mij dan

-

en dan?

wat gebeurt er dan?

die laten ons dan zomaar gaan?

felix

kalmeer

nee nee nee nee

die laten ons dan zomaar gaan?
de meest gezochte gangsters
in europa
laten ons dan zomaar gaan
na dit gezellig onderonsje
in hun stake out
die laten ons dan zomaar gaan
 felix kalm
ik moet kalmeren?
heb jij dit doorgedacht?
ben jij ook gewapend?
 neen felix
heb je dan vooraf
de politie toch verwittigd
 neen felix
o jij dacht
een uitje
 doe niet hysterisch man

 wij hebben een deal
 er zal niks gebeuren
er zal niks gebeuren
 neen
dat wil ik dan wel
even uit haar mond horen
 felix
wat
 er zal niks gebeuren
nog andere verrassingen
die deel uitmaken van de deal?
 neen
okee
mij goed

dan vinden jullie het zeker niet erg
als ik even
voor zolang het duurt
het wapen zelf bijhoud

kwestie van zeker te zijn
 felix
 neen
 doe niet zo stom
stom
 dat is gevaarlijk
 jongen
geladen?
 ja
okee prima
 neen
 dat is niet prima
 geef dat wapen hier
 je kan het niet hanteren
 doe toch wat ze zegt man

felix
luister toch naar mama
toe
jij hebt mij hier gebracht
goed
dit gaat tussen haar en mij
ik speel het spelletje mee
laat ons alleen
tijd voor de grote verzoening
 felix
laat ons alleen zeg ik

 doe wat hij zegt

felix
diane
lisa

wij hebben een afspraak
wacht buiten
vergeet dat niet
in de auto

—

(lisa af)
kijk eens aan

dit is geen spel
neen
dat is het niet
mijn leven is geen spel

ik ben geen pion

die je zomaar kan verzetten

ik heb een vader
die voor mij heeft gezorgd
zijn leven lang
een artspraktijk heeft uitgebouwd
met dokters voor het volk
die geprobeerd heeft
echt wat te doen
om het leven van mensen
beter te maken
en er ondertussen ook te zijn
voor mij

en nooit
op niet één moment
heeft hij kwaad
van je gesproken

felix
diane
lisa

integendeel

en dus heb ik geprobeerd
het beeld hoog te houden

van wie jij bent

soort verzetsheldin
vrijheidsstrijdster
die niet versaat
tot de wereld vrij is
van het juk
van het kapitaal

dat was mijn verdediging
op school
waar ik maar kwam
en ik de blikken voelde
dat is 'm
de zoon van
dan zei ik ja
mijn moeder
probeert tenminste iets
iets
waar jouw moeder bang voor is
iets
wat zij niet durft
wat zij ondergaat
mijn moeder
maakt haar handen vuil
voor een betere wereld

mooie wereld

felix
diane
lisa

die ze gemaakt heeft

zie ons hier zitten

in een roestige cabane
op een autokerkhof
tussen de illegalen

en wat heb je bereikt?

wat

wat heb je bereikt?

ik heb niks bereikt
felix
helemaal niks
of misschien
alleen het tegendeel
van wat ik wou bereiken

een vrije markt
die alles controleert
big brother
en een politiek
die ervoor kapituleert
met vrijhandelsakkoorden
en repressie

dat is niet mijn fout
felix
ik ben niet dom

felix
diane
lisa

wat kan die hele
fucking wereld
mij eigenlijk ook schelen

dat

dat heb ik heel vaak
gedacht

als ik aan jou dacht
aan je vader

als ik moet kiezen
tussen de gerechtigheid
en mijn moeder

dan kies ik mijn moeder

dat zei albert camus
over de algerijnse vrijheidsstrijd

ja

maar jij koos
voor die zogezegde gerechtigheid

ja

hoe durf jij dan nu
van mij verwachten
dat ik voor jou zou kiezen

nee

dat verwacht ik niet

wat dan

wat verwacht je dan

niets

dit

niet meer dan dit

zien

ik wou je alleen maar

zien

I 4.

(een soort zang)

wij dachten de machten
te breken
wij hoopten de loop
te veranderen
van hoe de dingen gaan
de opstand
ophanden

we beleven gevaarlijke tijden
en ik weet en jij weet
dat we niet konden kiezen
waar wij zijn geboren
op deze planeet
onder dit grauw gesternte
de kwalijke schaduw
die over ons hangt
maar ze wachten op ons
we wachten op jou
we hebben je nodig

de opstand ophanden
mandela en gandhi
de banden die we smeden
de band met de ander
verandert de plek waar wij staan
aan de rand en geen rang
en geen stand

en niemand mijn meester
 en niemand is minder dan ik
 en niemand is minder dan jij

we beleven gevaarlijke tijden
 en ik weet en jij weet
 dat grote verandering nu nodig is
 opstekende stormen van nieuw protest
 en nieuwe vormen van klein verzet

en er is wind
 en ik kan hem voelen

wij vechten om machten te breken
 wij hopen de loop te veranderen
 van hoe de dingen gaan
 de opstand ophanden
 mandela en gandhi

wij moeten een stem laten horen
 want wij
 zijn de tegenspraak
 wij zijn de strijd
 en wij zijn verzet
 zonder de tegenspraak
 bestaat geen gesprek
 zonder een strijd
 bestaat geen vooruitgang
 wij hebben de straten bezet
 en de pleinen
 maar de oude tactieken versleten
 ons oud repertoire voorbij
 wij zijn niet meer tevreden

met de acties van toen

wij zijn weerloos
 en wij zijn bloot
 wij zijn groots in onze gedachten
 wij moeten alleen maar beginnen
 ze wachten op ons
 we wachten op jou
 we hebben je nodig
 dus
 leg de wapens neer
 en politiseer

de opstand ophanden
 mandela en gandhi
 de banden die we smeden
 de band met de ander
 verandert de plek waar wij staan
 aan de rand en geen rang
 en geen stand
 en niemand mijn meester
 en niemand is minder dan ik
 en niemand is minder dan jij

en ik weet en jij weet
 dat het gewoon niet volstaat
 iets heel erg te willen
 en ik weet en jij weet
 we moeten nu opstaan
 want nu is de tijd om te handelen
 nu is de tijd om in actie te treden
 de opstand ophanden
 ons doen en ons laten

en ons doen overdenken
want weet wie op weg gaat en zich dan nog
van route vergist
komt niet waar hij wou
maar daar waar de weg hem toe leidt
we zijn afgedwaald
we zien het niet meer goed
we dachten dat we de wereld
konden veroveren
met fysieke kracht
en met geweld
maar we kunnen de wereld
alleen veroveren met onze geest
onze ideeën
mandela en gandhi en king
geweld zal ons verdelen
geweld zal niet verbinden

leg de wapens neer
leg de wapens neer
en politiseer
en politiseer

de opstand ophanden
mandela en gandhi
de banden die we smeden
de band met de ander
verandert de plek waar wij staan
aan de rand en geen rang
en geen stand
en niemand mijn meester
en niemand is minder dan ik
en niemand is minder dan jij

wij voelen de bries
en de bries wordt een wind
en wij zijn geboren

wij zijn de mens
en wij gaan beginnen

I 5.

de koffer heeft geploft
fuck it
jij had toch een systeem?
we moeten weg
wie
is dat felix?
ja
heb jij contact met erik?
nee
nog niet
fucking christ diane
wat doet die hier
waar is burk
wat?
we moeten weg
naar brussel
hier stinkt het
wat
ratko wil geld
hij denkt dat hij iets weet
wat heb ik gezegd
als hij wist wie we zijn
zou hij 80.000 vragen
nu vraagt hij tien
hij weet nog niet wie we zijn
maar ik ga er niet op wachten
we zijn weg
naar brussel
wat is er in brussel

veel volk
en flikken die met andere zaken
bezig zijn
dan met ons
hou hem hierbuiten
ons genie
heeft de koffer laten ploffen
en deze twee
stonden te complotteren
aan de voorste cabane
het heeft geen haar gescheeld
wie is die vrouw
een flik zeker
weet ik het
dat is lisa
ze hoort bij ons
wat?
kalmeer
die gaan hier niet meer
levend buiten
leg uw wapen neer
wie zijn dat hier?
godverdomme diane
wie zijn dat?
dat is felix
burk
en dat is lisa
lisa?
een vriendin
vriendin?
wat ben jij van plan
maak die mensen los

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

rustig vriend
ga zitten
wat doet die hier diane?
burkhard godverdomme
vergeet het
het is voorbij diane
alles is mislukt
wat
heel uw klotesysteem
heeft gesuckt vriend
alles is voor niks
en jij brengt vreemden hier
op het terrein
en wat denk jij hier
mee op te lossen
we vragen geld
dan kunnen we weg
naïeve kloot
geld
en wie gaat dat geven
ratko zijn moeder
in servië?
van haar
die hollandse
en hoe lang
gaan we daarop wachten
op dat geld
we kunnen in elk geval
niet meer terug
ze weten wie we zijn nu
weten ze dat?
ze weten genoeg
teveel

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

waarschijnlijk
dus
of ze leveren losgeld op
of we maken ze kapot
dat is de keuze
jij bent echt gek geworden
helemaal geflipt
wat is dit jongens
jesus christ
kalmeer
ik ben gek?
hij heeft
die kerel neergeschoten
de auto is niet in de fik gevlogen
want zijn ontstekingsmechanisme
werkte niet
en nu heeft hij ook
die fucking plofkoffer
laten ploffen
en ik ben hier de zot

het is voor mijnheer daar
en zijn ziekte
dat we dat geld nodig hebben
en naar het buitenland moeten
niet voor mij
godverdomme
okee
kalm
mijnheer hier
wil ook iets zeggen
ik bedoel
wat is uw plan?

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

ik heb jullie niks gevraagd
als ze die fucking focus
nu al gevonden hebben
weten ze seffens
wie we zijn
ze weten alleen nog niet
waar ze moeten zoeken
in de regio
dat wel
maar niet precies waar

maar als jij hier
de uitbater een beetje gaat gijzelen
staan ze een twee drie
voor de deur
waar wil je naartoe?
fuck man
ik kan je echt geen twee minuten
uit het oog verliezen
mij kan je niet uit het oog verliezen
ik ben de zot?
staan hun smartphones af
diane
of kunnen ze hen tracen?

godver
felix
uit
wat
nu

en zij?
alle gsm's uit
nu
we kunnen hier niet blijven

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

we?
jij gaat braaf
naar huis
jij hebt niks gezien
okee
voor wie hou je mij?
hij moet mee
in elk geval
niet moeien
wat
jij
moet je
niet moeien
niemand hier
verlaat de groep
okee
als we ergens heen gaan
gaat iedereen mee
ik heb gezegd
niet moeien
reken maar van yes
hou jij eens op
met janken trut
hey!
wat?
is dat je liefde?
nee
wel dan
laat haar gerust
laat haar gerust
hoe zit het?
zijn we weg?

felix *diane* *lisa* *ernst* *burkhard* *ratko*

naar waar?
lul
al eens doorgedacht
naar waar
en hoe
 ratko heeft een auto
naar waar
 jij zei
 naar brussel
en is dat al geregeld?
een plek waar je met twee gijzelaars
naar binnen kan
ongemerkt

onwaarschijnlijke debiel
hoe oud ben jij eigenlijk
 achtendertig
wat
 achtendertig
en hoe lang ben je al bij ons
 twintig jaar
jesus fucking christ
dit is onwaarschijnlijk
 wat
deze shit hier
 en wie heeft die gescheten?
wat
 dit is uw shit vriend
ja

waarschijnlijk
wel ja

felix *diane* *lisa* *ernst* *burkhard* *ratko*

fuck man
echt waar

okee hou allemaal even op

time-out
okee

 okee

 koffie
ik ga even koffie maken
ik heb koffie nodig

hier blijven

 ik heb koffie nodig

en ik zeg
jij blijft hier

 wat is dit?

christine zal wel
koffie maken

–

–

–

 durf niet
wat
 durf niet
koffie

nu

 (*diane af*)
 wat ben jij van plan
dat weet ik niet
nog niet

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

wat kom je hier doen dan
hoe heb je ons gevonden
jullie hebben ons gevonden
ons?
lisa en mij
en nu?
jij mag het zeggen
dat is diane haar wapen
ja
wat ga je doen
ik – heb – godver – geen – idee
dat is geen speelgoed
geef hier
denk er niet aan
ik heb lessen gevolgd
voor het geval
okee
ik had niet gehoopt
dat jullie zo'n bende losers waren
kalm
ik heb mij kapot betoogd
ik heb mensen bij mekaar zien kloppen
door de flikken
omdat ik dacht
dat jullie iets betekenden
dat er een heilig vuur
in jullie acties zat
kalm
zie ons hier staan
en nu?
wat

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

wat gaan jullie doen?
wij?
ja
zeg het maar
gedaan met gangster spelen
en?
jullie moeten iets doen
wij –
wat
als we nog iets doen
moet het politiek zijn
ja
wat zijn jullie bezig?
wij denken na
denken
dat schijn jij
niet echt te doen
hé gast
kalmaan
alle twee
geen stap dichterbij
okee
felix
wat stel je voor
maak haar los
geen sprake van
wacht
wat –
haar mond

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

doe de tape van haar mond
 wat –
 wie is die vrouw
ze hoort bij ons
 wie is het

lisa
lisa de graaf
ze doceert politieke wetenschappen
ze heeft over jullie geschreven

ze staat aan onze kant

en ze weet veel
 wat
doe de tape van haar mond
 hoe zeker –

doe het
 burk
burkhard
wie verzint zo'n naam
 fokking klootzak felix
 jesus christ
 ohohohoh
 aan onze kant?

laat haar maar even huilen

 wat ben je van plan
dat weet ik nog niet
 okee topidee

 wat zijn de opties
die zullen wij
wel bepalen

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

die zullen wij
wel bepalen
ja

we zullen zien

veel kanten
kan jij ook niet op
vriend
 hoezo
je legt ons neer

of

je neemt ons mee
 en wat zijn jouw opties?
we verzetten ons
of

we sluiten ons aan
je bent gek felix
 hehehe
 goed gevonden

zie je mij lachen
 oeh!
ik ben onder de indruk

dit is de jeugdbeweging niet
snotaap

 felix
 niet doen
we gooien de boel
helemaal om

we moeten opnieuw beginnen

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

opnieuw beginnen?

ja

waarmee?

met de strijd

strijd?

laat hem spreken

we moeten iets anders verzinnen

iets groters

iets

met impact

waar niemand naast kan

opnieuw beginnen

en nu

zijn we hier

in deze situatie

misschien is dit wat we moeten doen

je weet niet waar je over spreekt

wat wil je doen dan?

hier?

met deze mensen?

ik ben bang felix

ik pis hier in mijn broek

jij hebt ons hier gebracht

jij zei dat onze huidige vormen van protest

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

futiel zijn

zonder effect

en dat we radicaler moeten zijn

denk je dat je alles oplost

door geweld?

door onder te duiken

en aanslagen te plegen

als wij het niet doen

wie dan

als we het nu niet doen

wanneer dan wel

dat hebben wij twintig jaar

geprobeerd felix

en zie waar het ons heeft gebracht

jij moet mij de les niet spellen

je bent gek

naïef

ik weet niet wat

felix

ik heb je een brief geschreven

die heb ik niet gelezen

felix

felix

luister

we moeten hier weg

felix *ernst*
diane *burkhard*
lisa *ratko*

geweld lost het niet op
jij zei
meer impact
dat zei jij
we moeten protesteren
met meer impact
 politiseer
 dat zei ik
 dialogeer
 neem standpunten in
 en bewandel de politieke weg

verandering
komt er alleen door wetgeving

en de echte helden zijn
de mensen
die de wetten hebben gestemd
je capituleert
 nee felix
 de strijd voor verandering
 binnen de grenzen van de wet
 leidt nergens toe
 het wapen is onze laatste hoop

geweld heeft de dingen
alleen erger gemaakt
ernst
en daar kom je nu achter
 ja
 het grootste probleem
 aan politiek geweld
 is dat het je eigen

felix *ernst*
diane *burkhard*
lisa *ratko*

legitimiteit
ondermijnt

wat je boodschap ook mag zijn
niemand zal nog naar je luisteren
 ons geweld
 valt in het niets
 bij het geweld
 dat inherent is aan het systeem
als de vredevolle revolutie
onmogelijk wordt gemaakt
wordt een gewelddadige
onvermijdelijk
 alleen omdat je zelf
 onder druk staat van geweld
neen

omdat ik het geweld
van het systeem heb gezien
en jij ook
vlak voor mijn ogen
een jongen dood
je was erbij lisa

of heeft alleen de staat
het recht
om geweld te gebruiken

ja
 14 miljoen kinderen
 die elk jaar omkomen van de honger
 de honderden miljoenen
 die in de grootste armoede leven

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

op deze planeet
de voortdurende crisis
van het kapitalisme
die mensen marginaliseert

dat is het dagelijks geweld
van het systeem

ernst stop ermee
het kapitalisme en haar regime
zijn tot de tanden gewapend

en telkens dat iemand
daartegen opstaat
richten ze een bloedbad aan

wij hebben hier
met terroristen te doen

u bent de terrorist
mijnheer dohrn
u bent de terrorist

terrorist
is het etiket dat jullie
op ons hebben geplakt

wij hebben dat nooit vrijwillig gekozen

ik beschouw mezelf als een
vrijheidstrijder

zoals deze jonge man

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

hij heeft gelijk

ik kan je hulp gebruiken felix
wij kunnen
grote dingen doen

durf niet ernst
ik bewonder zijn moed
diane

ik vraag me af
van wie hij die heeft

spreek mij niet over moed
vriend
wat jij hier toont
heeft niks met moed te maken
maar alleen met egoïsme

jij hebt niks meer te verliezen
maar hij
staat aan het begin van zijn leven

laat dat kind gerust

het is een volwassen man
diane

zie dat toch

hij is in staat
goed van kwaad
te onderscheiden

hij ziet dat het morele gehalte

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

van ons geweld
gelijk op gaat
met dat van de onderdrukking
door het systeem

laat hem gerust
zeg ik

als we doorzetten
zullen de mensen het systeem afwijzen
en onze kant kiezen
onze kant?

als we niets doen
bestaan we niet

hoor je dat
diane

als we niets doen
bestaan we niet

felix
zie ons hier zitten
hoe denk jij hier
een gesprek te voeren
over rechtvaardigheid
en gelijkheid

terwijl jullie gewapend zijn
en wij gevangen?

we zullen jullie niets misdoen
we kunnen haar niet losmaken
of laten gaan ernst

jesus burk
zie je niet wat hier gaande is

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

de situatie loopt hier uit de hand
hem kan het niks meer schelen
als ze hem hier straks neerleggen

maar jou?

en hen?

diane ik kan niet –

die jongen
is ocharme tweeëntwintig burk
waar moei jij je eigenlijk mee
dit is tussen –

ik weet niet –

de regel is burk
als we niet de volle controle hebben
gaan we niet tot de actie over

ja

wel

wat probeer je te doen diane
we hebben niet de controle hier
ernst

jij niet

wat is dat geblaf?

hm

hm

de honden van ratko
waarom blaffen die beesten
ik weet het niet
laat ze zwijgen
okee
niet schieten

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

wat dan

voorzichtig

gewoon

zet ze binnen

geef ze eten

ik heb het niet voor die beesten

als ze blijven blaffen

zullen de burens zich afvragen

wat er aan de hand is

waar staat dat eten

vraag het hem

in de schuur

een plastic ton

goed

voorzichtig

ja

ze bijten

als ze te dicht komen

vlam ik ze neer

ze hebben maar

drie seconden nodig

schitterend

bol hem

ben al weg

burk

–

–

jongeman

ik ken jou niet

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

nog niet eerder hier gezien

ik ben ratko

aangenaam

ik heb één vraag

wat

wat wil jij bereiken

wat

ja

met je actie hier

met je leven

ik –

ja

wat is je doel

bek toe ratko

ik – het

het uiteindelijke doel

is de totale verandering

van de wereld

ah okee

wat

wereldverbeteraar

ja

wat

niks

gewoon

en stel je je daad

in de overtuiging

dat je zal slagen

of is de daad zelf

belangrijker

dan de succes

wat is dit
gast
laat me gerust

het is in elk geval
beter
verkeerd te handelen
dan om niet te handelen
uit angst
het verkeerde te doen

okee
mooi gezegd
wij hebben nooit
eenvoudigweg de risico's afgewogen
tegen de kans om te slagen

in onze berekening hebben we ook altijd
de abstracte waarde meegenomen
waar wij voor vechten

sommigen vergeten dat

we voeren een mentale strijd
gericht op overtuigen
maar u overtuigt niet

u choqueert alleen
mensen worden graag
gechoqueerd
een strijd
is toch wanneer
twee gelijke krachten

zich meten in een strijdveld

onze kracht
is veel kleiner
dan die van het systeem
en veel groter
dan die van uw slachtoffers

dit hier
is toch geen strijd?
dit is geweld
van gewapenden
tegen ongewapenden
dat is het altijd geweest

neen
niet altijd

wij zijn weerloos
onschuldig

niemand is onschuldig

ratko

ijj al zeker niet
soort zoekt soort
zoiets

die honden blaffen nog
waar blijft burk
u zegt
u strijdt voor de armen
de onderdrukten
de laaggeschoolden

ja

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

u bent een communist

eigenlijk

zo u wil

ja

ik ben opgegroeid in beograd

onder de dictatuur van
de proletariaat

ja

maar u niet

nee

wat is daar buiten aan de gang

diane

ga kijken waar hij blijft

ik ga hier niet weg

ga kijken

waar hij blijft zeg ik

wat is daar buiten

aan de gang

ga maar zelf

godver

het valt mij op

dat linkse terroristen

meestal niet arm zijn

of laaggeschoold

misschien

u maakt deel uit

van een hoogopgeleide

minderheid

een elite

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

en u wil de macht

bereiken

u legt uw wil op

dat is geen democratie

ik wist niet dat je zo

filosofisch was

ik heb mijn momenten

elk recht

elke vrijheid

die jij vandaag geniet ratko

heb je te danken aan opstand

aan protest

geen enkel recht

heb je zomaar gekregen

we hebben het verworven

veroverd

protest

is de prijs die we betalen

voor onze vrijheid

wat de democratie vergeet

is dat zij haar maatschappij

heeft opgebouwd

op de kap van mensen

die ze al lang heeft uitgesloten

armen

werklozen

migranten

mensen op de vlucht

de hele derde wereld

en als die opkomen
voor de gelijkheid
die de democratie altijd zo mooi predikt
reageert de democratie opnieuw
met uitsluiting
en geweld

maar het geweld
is een boemerang
en de democratie
het kapitaal
krijgt nu zijn eigen geweld
in het gezicht terug
en u bent die boemerang?

ik ben de boemerang

als u niet in deze shit zat
was u gewoon
drie mislukte doppers
voetje omhoog
achterover in de zetel
lekker op die kap
van maatschappij

want dat is wat jullie doen
toch?

hele dagen?

en af en toe wat geld ophalen

mijnheer ernst
ik vind uw discours
paternalistisch
hoe zegt men dat
betweterig
dat is geen vrijheidsstrijd
maar de vervanging
van de ene doctrine
door een andere

u zegt
de kapitaal
moet bestreden worden
zodat slechts één klasse
overblijft
de proletariaat

ja

de have-nots

ja

is dat dan iets om
na te streven?

niets te hebben

ik heb mijn hele leven gewerkt
hier en in beograd
in beograd en hier
en weer en weer

ik heb mijn hele leven gewerkt

om iets te hebben

en ik
om iets te
zijn

ja
een terrorist

terreur
kan net zo goed
door een staat
als door
een krankzinnig individu
worden gezaaid

u zegt u vecht
tegen de eerste
ik zeg u bent
de tweede

kalm aan vriend

ik ben niet bang

ik ken de terreur
ik ken de dictatuur
ik weet dat de vrijheid
en de democratie
uiteindelijk winnen

de democratie
is de speelbal van het kapitaal

in tijden van crisis
is de democratie machteloos
een lege huls

het parlement is monddood
de verkozenen zijn zwak
of corrupt

en
politiek links stelt in europa
niks meer voor
vraag maar aan de professor hier

laat mij gerust

wij hebben geen andere middelen
meer ter beschikking
dan de wapens
de revolutie

er zijn twee opties

of we pakken ons boeltje
en gaan naar huis

zoals diane

omdat we denken
dat de tegenstand onoverwinnelijk is

neen vriend

of we bieden het hoofd
aan de onderdrukking
en de repressie

ik heb gekozen
voor het tweede

de strijd aan te gaan
met de wapens
tot de aarde in handen is
van de mensen

hoe de levens van mensen lopen
daar trek jij
je geen zak van aan ernst

doe je niet beter voor
dan je bent

ik dacht dat jij
al weg was

nog niet
nee

wees gerust
jij bent niet ons doelwit

wie dan wel?

ik heb een plan
maar dat ga ik niet zomaar
met je delen

de eurocommissaris
van handel

zal ik het zeggen

de revolutie
is geen spektakel
je kan niet gewoon toekijken
je doet mee
of je nu wil of niet

aan een van beide kanten
iedereen zal moeten kiezen

wij zijn alleen de voorhoede
maar uiteindelijk

is onze overwinning
onvermijdelijk

het is stil buiten
ik zie niks

uw fundamentele probleem is
dat u uw ideale wereld
alleen maar af kan dwingen
met geweld

en zelfs als u erin slaagt
het communisme te installeren
(wat nooit zal gebeuren
dat weten wij allebei)
dan zal u het alleen met geweld
in stand kunnen houden

dat is de paradox van de utopie

de ideale wereld
bestaat alleen op een eiland
afgesloten van de rest
van de wereld

en streng bewaakt
met de wapens

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

niemand mag binnen
niemand mag buiten
en dat is niet zo
met het kapitalisme?

ratko
je stelt me teleur

ik denk dat zelfs
de armste mensen
uit onze samenleving
uw geweld
afwijzen

omdat u precies toont
dat er nog iets veel belangrijkers
in gevaar is

namelijk

onze leven
onze vrijheid
onze waardigheid
onze waardigheid

die heeft het kapitaal
ons allang ontstolen

waardigheid is een luxe
voor dikke mannen
in een mercedes

mijn grootmoeder in servië

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

is waardig
mijnheer

waardigheid
is de laatste rijkdom
van de arme

hou uw bakkes
vent

felix
hij werkt mij dik
op de zenuwen

als iedereen is overtuigd
dat verandering nodig is
revolutie
waarom gebeurt het dan niet
de hele tijd
waarom zijn jullie dan
maar met drie?

het antwoord is simpel

u weet niet hoe
u het moet doen

hé gast
kappen
okee?

wat was dat?

wat

ik heb iets gehoord

ik stel een vraag
okee
één vraag nog

burkhard

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

hier
direct

wat heeft u voor
positiefs gedaan

zwijg

zeg mij één ding

zwijgen zeg ik
kalm

zelfs de kapitalisme
aan het wankelen brengen

lukt u niet
u vormt
een minder groot gevaar
voor de samenleving
dan de autoverkeer
tijdens de spitsuur

ernst!

ga kijken diane
het is als operette
zwijgen jij

u bereikt alleen maar
de omgekeerde
van wat u wil bereiken

fuck

zie je iets

nee
fuck

ik ben niet bang

felix kalm
blijf hier

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

niet bewegen

maar de meeste mensen
zullen hun vrijheid opofferen
als ze zich maar genoeg
bedreigd voelen

wat

meer politie
meer controles
meer camera's

ga kijken
ik kom

hoe meer u dreigt
hoe meer geweld u pleegt
hoe minder vrijheid
voor de mensen

felix
jij blijft hier

het is als vicieuze cirkel

ernst

en na een tijd
slijt de schrik weg
en komen de mensen
er weer bovenop

en binnenkort zullen
de afrikaanse vluchtelingen
op straat
aan de toeristen
t-shirts verkopen
met uw foto

u bent alleen maar
merchandising

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

zoals uw held
che guevara

fucking gast
hou ermee op

of fidel
natuurlijk

u bent zelf de product
van de kapitaal

als bedreiging
voor de voortbestaan
van onze samenleving
bent u
ongeloofwaardig
en absurd

uw politieke impact
is nihil

hé gast

ik ben niet bang

zwijg

uw wapens hier
zijn een gewoonte
meer niet
een herinnering

u bent een souvenir

stil gewoon
okee

wat zie je?

niks
het is te donker

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

ja wie weet
is seffens de politie hier

de groupe diane
of hoe is hun naam?
met hun bazooka's
en hun speciale technieken
om u in enkele seconden
te overmeesteren

fuck fuck fuck fuck fuck
zij zullen niet
heel vriendelijk zijn
denk ik

fuck fuck fuck fuck fuck
zij zijn brutaal

heel brutaal

geweld van de systeem

maar u zegt
u bent die geweld gewoon

dus geen probleem

ik heb gezegd
zwijgen
godver

felix
leg dat wapen neer

het is voorbij
hij moet zwijgen

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

we zijn onder ons nu
maak me los
en geef dat wapen hier
felix

neen

hij moet gewoon zwijgen
waarom

doe jij

dat niet zelf

jongeman

ze geven jou
de verantwoordelijkheid

kom

wees een man

felix

jij hebt nu een keuze

heb jij de lef
om de juiste keuze te maken

ik heb in servië gevochten

van man tot man

met mes

met pistool

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

met mitrailleur

jij bent toch een man

of ben je bang

stil

ben je bang
dat ze jou
in de steek zullen laten

misschien zijn zij al weg

ja

gevlucht
en ben jij hier alleen

met je wapen

of misschien zijn zij
al opgepakt

en steken ze die schuld op jou

waar is die tape
godverdomme

nee felix geef

waarom met de tape

huh?

ja

geef mij dat wapen

waarom met de tape

nee

jij hebt wapen

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

jij kan mij toch doen zwijgen

zelf

je hebt nu de wapen
jij kan kiezen

wat wil je doen

je kan de wapen neerleggen

of je kan de wapen gebruiken

wil je dat?

ik ben niet bang

ben jij bang?

leg de wapen neer

of niet

gebruik het dan jongen

kom

jij bent al groot

toch?

felix geef

of durf je niet?

felix *diane* *ernst*
lisa *burkhard*
ratko

gebruik de wapen

ratko zwijg

durf jij niet

durf je niet kiezen?

als je de wapen gebruikt

zal ik zwijgen

als je de wapen neerlegt

zal ik ook zwijgen

jij kan kiezen

toon dan

dat jij bereid bent

te handelen

volgens je ideaal

toon mij

(een schot)

einde deel 2

DEEL DRIE

RIGHT OF BANG

EPILOOG

I 6.

vanuit mijn raam
kan ik de lucht zien

niets anders

vogels

dus nu kijk ik veel omhoog

ik heb in mijn leven
altijd
of toch heel vaak
naar beneden gekeken

naar de grond
naar de straat

om niet herkend
te worden

nu voel ik
dat het me goed doet
naar boven te kijken

naar de lucht
en de vogels

ik heb eigenlijk nooit
aan de gevangenis gedacht
of aan de politie
gek eigenlijk
ik kon me er niets bij voorstellen
tot ik op de grond
werd geduwd

voet op mijn hoofd

ik heb altijd gedacht
dat het zou eindigen
met de dood

dat heeft het ook gedaan natuurlijk

in zekere zin

enfin

dus nu ben ik hier

het heeft rust gebracht
vrede
raar om te zeggen
iets van

sereniteit
in elk geval
structuur

ik sta op
eet
inspectie
doe mijn werk in de bibliotheek
kom terug
eet
wandeling

ik ontmoet nieuwe mensen
zelfs

ik studeer

kijk veel uit het raam

er is tijd

er is veel tijd

ik denk vaak dat het veel eerder had moeten
gebeuren

onze acties waren
een
gewoonte
geworden

lang geleden
hebben we een

sprong
gemaakt
in de diepte
en we konden niet meer terug

dus deden we voort

tot het een gewoonte werd
en het niets meer betekende

het was alsof onze acties
een noodzakelijk kwaad waren
alsof geweld
de enige optie was
onze laatste toevlucht

de waarheid is
dat we nooit echt onderzocht hebben
wat de andere mogelijkheden waren
dus het was geen noodzakelijk kwaad

dat is me nu pas echt duidelijk

er was niet maar één weg

het was een subjectieve keuze

een sprong

het is niet iets wat je zomaar doet
van de ene dag op de andere
je rolt er niet in
zoals sommige mensen

schijnen te denken
van molotov op molotov
zonder er bij na te denken
neen
het is een beslissing

al kon niemand toen er
de reikwijdte van inschatten

een wapen dragen

betekent onvermijdelijk ook
de mogelijkheid
dat je het op een dag zal gebruiken
daar kan je niet buiten
we hebben de dood aanvaard
als een mogelijkheid

mijn eigen dood

en omdat ik die aanvaardde
moest ik ook de dood van anderen aanvaarden

eens je ondergedoken bent
is er geen rust meer
geen sereniteit
iedereen loopt het risico
van het ene moment op het andere
gepakt te worden
neergeschoten
te verdwijnen
dat maakt elke stap die je zet
intens

en gewelddadig

er bestond alleen maar

nu

vandaag

er was nooit morgen

we hadden onze ideale wereld voor ogen

maar dachten niet meer aan de toekomst

onze mislukking wordt er alleen maar

groter door

een heel leven gependeed

aan een eeuwig heden

en verder niets

tussen ons politieke discours

en ons leven

gaapt een onoverbrugbare kloof

het is onbegrijpelijk

we zijn een grens overgegaan

een point of no return

we gaven onszelf het recht

om te doden

terwijl we dachten

het goede te doen

die breuk

die breuk

die breuk loopt

van hier

tot hier

dwars door mijn lijf

en die gaat nooit meer weg

het is mijn leven

en ik verwens me er niet voor

omdat ik er de betekenis van ken

er is een voor

en een na

en nu begin ik

aan een derde deel

van mijn leven

elk van die drie delen

maakt deel uit van mij

ik kan ze niet ontkennen

ik draag ze mee

draag er de verantwoordelijkheid voor

ik heb gedood

ik heb levens verwoest

dat heb ik gedaan

en het is onomkeerbaar

dat weet ik

en het verwacht me totaal

omdat het allemaal

niets heeft voortgebracht

niets goeds
en het bovendien
misschien
de mogelijkheid
dat vrees ik toch
of de hoop
op een grote sociale verandering
heeft kapotgemaakt

ik was vooraan in de twintig
ik had een kind
en ik geloofde in beterschap
in een toekomst
die we konden maken
dat we iets konden verwezenlijken
nalaten
iets belangrijks
rechtvaardigs ook
iets betekenisvols
ook al ging het ten koste
van onszelf

ik dacht dat het maar een paar jaar zou duren
en dat hij dan in een betere
en dat hij dan
dat felix –

en twintig jaar later
zit je
op een puinhoop
die je zelf

die ik zelf –

het is zo stil
zo oorverdovend stil

alles waar wij voor hebben
gestreden

ik heb het gevoel
dat we in een tijd leven
waarin alles kan

zolang je je aanpast
aan het systeem
waar we in meedraaien
en dat zo
alomtegenwoordig
en zo
absoluut is
dat het wel bovennatuurlijk
lijkt
goddelijk
onaantastbaar

maar ik kan het niet

dat meedraaien

ik kan mijn leven niet ontkennen

dan moet ik zeggen

neen

er is

er is

één dag

dat weet ik nog steeds
waarop ik mijn conclusies
had moeten trekken

het was lente

en we lagen op de uitkijk
twee bewakingsagenten
staan voor het ministerie
dat we zouden binnendringen
we weten
dat we hen zullen neerschieten

er passeert een moeder
met een zoontje
van een jaar of drie
de leeftijd van mijn
mijn –

dus we wachten

hij huilt

de agent buigt zich naar het kind
en lacht
hij wijst
naar boven
naar de dakgoot
kijk
een zwaluwnest

hij kijkt en ik kijk
met het kind

naar het geritsel
van twee zwaluwen
die in en uit het nest vliegen
ffffff fffffff fffffff

af en aan

ze vliegen voedsel aan
voor hun jongen
ik zie het hem zeggen
maar ik hoor het niet

hij wijst naar de lucht
terwijl hij spreekt

we kijken omhoog

het jongetje lacht

de agent zet zich recht
aait over zijn hoofd

moeder en kind stappen door

daar
dat moment

ja

Christophe Aussems nodigde me in de herfst van 2015 uit om samen met hem een voorstelling te maken over hedendaagse Robin Hoods, jonge politieke activisten. Het verhaal van Michel Strée hield hem al een tijdje bezig. Strée was net meerderjarig toen hij op 14 november 1980 met twee jongere vrienden in het Ardense plaatsje Vielsalm een lijnbus met vijftien scholieren en een leraar kaapte. Strée dwong de chauffeur naar Brussel te rijden en wou daar op de RTBF-radio een statement voorlezen.

De regering-Martens III was net gevallen over besparingsmaatregelen en onderhandelingen over de vorming van Martens IV waren volop aan de gang. Strée wou met zijn actie sociale maatregelen afdwingen voor de allermaksten in de maatschappij. Na een dag lang onderhandelen over radiozendtijd, vanuit de bus op de parking van het omroepgebouw, kreeg de jonge activist toegang tot de radiostudio's. Daar stond de zogenaamde Groupe Diane hem op te wachten. Strée werd door deze speciale interventie-eenheid van de toenmalige Rijkswacht overmeesterd en bracht vervolgens **veertien** maanden door in voorarrest.

Tijdens zijn voorhechtenis in St-Gillis ontmoette hij foute vrienden, die hem de zware criminaliteit in loodsten. Desalniettemin werd Strée erg populair bij de publieke opinie omwille van zijn jeugdige, cowboyachtige actie voor meer recht-

vaardigheid. Geen van de ouders van de gegijzelde kinderen diende een klacht in en Strée werd vrijgesproken. Er volgen jaren van ups en downs.

Na talloze pogingen om zijn verleden te ontvluchten en teleurgesteld in de maatschappij, trekt Strée zich steeds meer terug in een zelfgekozen isolement. Hij zal uiteindelijk een vogelopvangcentrum openen in Aywaille. Tot 2008 houdt hij zich daarmee bezig. Er is vervolgens sprake van gelijkaardige projecten in Nepal en – recent – Afrika. Maar daar raken we het spoor van Michel Strée bijster.

De research naar Strée bracht ons ook bij de Groupe Diane, het speciaal interventie-eskadron van de Belgische Rijkswacht. Dat was naar aanleiding van de Zwarte September-aanslag op de Olympische Spelen in München in 1972 opgericht. De Belgische overheid wou zich wapenen tegen een eventuele gelijkaardige aanslag in België. De buskaping van Strée in 1980 zou naar verluidt de eerste keer zijn geweest dat de Groupe Diane moest ingrijpen bij een terreuractie. Eén van mijn aanvankelijke ideeën was om *Groupe Diane* de titel te laten zijn van de voorstelling met de ambitie om de toeschouwer precies dat te laten vergeten. Net zoals Strée hun bestaan blijkbaar vergeten was, toen hij naar de radiostudio stapte. Natuurlijk! Dat we daar niet aan gedacht hebben!

Terwijl onze research van Strée, over de Groupe Diane verder uitdijde naar Europees politiek activisme in de jaren '70 en '80, langs CCC,

Action Directe, Brigade Rosse en Rote Armee Fraktion, drong een nieuwe politieke realiteit zich aan ons op. Nietsontziend terroristisch geweld schrikte in november 2015 en maart 2016 Parijs en Brussel op. Vergeleken daarbij werd de daad van Strée plots naïef, futiel bijna. Iets knaagde aan het oorspronkelijke opzet van ons stuk.

Tegelijk werd de politieke polarisering in de Westerse wereld steeds sterker. Burgerbewegingen aan beide kanten van het politieke spectrum werden groter en gingen hier en daar met geweld gepaard. Een week voor het referendum over de Brexit werd politica Jo Cox doodgeschoten vanwege haar pro-Europees standpunt.

Is het denkbaar dat vanuit een burgerbeweging opnieuw een gewelddadige vleugel zou ontstaan?

Toen deze vraag door mijn hoofd spookte en zo ons aanvankelijke plan een nieuwe richting uitstuurde, kruiste een ander krantenbericht onze research. Tussen juni 2015 en juni 2016 bleken Daniela Klette, Burkhard Garweg en Ernst-Volker Staub een reeks erg gewelddadige overvallen te hebben gepleegd in het Nederlands-Duitse grensgebied. De drie zijn (voor zover bekend) de laatste voortvluchtige RAF-terroristen van de 'Derde Generatie'. Tussen 1989 en 1993 maakten zij een tiental doden tijdens politieke aanslagen. Vanaf dan werd het stil. In 1999 kwamen ze zonder geld te zitten en pleegden één grootscheepse overval. Toen werd het weer stil. Tot nu. De voormalige gewapende politiek activisten kunnen

nergens meer naartoe. Hun geld is op. Ze worden ouder. Allicht is één van hen ziek. De nood dwingt hen hun politieke idealen overboord te gooien en zich als ordinaire bandieten te gedragen. Naar alle waarschijnlijkheid houden ze zich schuil in de Benelux. Het Bundeskriminalamt (BKA) is bezig met een grootscheeps onderzoek, dat tot nu toe al sluitend DNA-bewijs opleverde en recente foto's van Staub en Garweg. Ook is duidelijk dat de drie nog steeds over exact dezelfde wapens beschikken als in 1993. De speurders loven 80.000 euro uit voor de doorslaggevende tip, maar raden iedereen aan uit de buurt van het drietal te blijven. Ze zijn, zoals dat heet, vuurwapeengevaarlijk.

De samenloop van al deze omstandigheden bood een rijkere bodem voor een nieuw stuk en inspireerde mij tot het schrijven van *Groupe Diane*. Ik wil Christophe en Els heel erg bedanken voor alle inspiratie, hulp bij de research, aanvuring en feedback bij het schrijven. Jullie zijn goud. Dankjewel.

Stijn Devillé

BRONNENLIJST

Volgende boeken gaven ons meer achtergrond bij zowel het politiek activisme, het gewapend terrorisme als de terreurbestrijding:

- Stephan Galon, *Operatie Diane*
Edwin Bakker & Jeanine de Roy van Zuijdewijn, *Terrorisme*
Geert Mak, *In Europa*
J. Dumoleyn, P.T. Jones & D. Dessers, *Ya Basta!*
Slavoj Žižek, *Eis het onmogelijke*
Ruud Walter, *Zinvol Geweld. Sartre, Camus en Merleau-Ponty over terreur en terrorisme*
Albert Camus, *Les Justes*
Jean Genet, *Splendids*
Charles Townshend, *Terrorisme*
Micah White, *The End of Protest*
Sander Soenen, *De radicaal-linkse terreurgolf (1968-1985)* (niet-gepubliceerd licentiaats verhandeling, UGent)
Margreet den Buurman, *Duitse Herfst*
Jos Vander Velpen, *De CCC. Het terrorisme en de staat*
De broers van Gerold von Braunmühl, *Ihr habt unseren Bruder ermordet*
Fausto Paravidino, *Genua 08*
Thomas Decreus, *Een paradijs waait uit de storm*

Christophe spitte ook nog persarchieven uit en maakte een ongelooflijke chronologische bundeling van krantenartikels over de zaak-Michel Strée (1980-1982) uit *De Standaard*, *Het Laatste Nieuws*, *La Libre Belgique*, *Le Peuple*, *Le Soir*, *Het Belang van Limburg*. Ik vermoed op

vriendelijk verzoek verkrijgbaar bij de vorser in kwestie.

Ik zag ook een hoop films, reportages en docu's, waarvan de volgende het meest vermeldenswaard zijn:

Buongiorno, notte (Marco Bellocchio, 2003)

Die Bleierne Zeit (Margarethe von Trotta, 1981)

Der Baader-Meinhof-Komplex (Uli Edel, 2008)

La Meglio Gioventù (Marco Tullio Giordana, 2003)

Michel Strée. Une âme chevaleresque (Benoît Mariage, 2007)

Do you remember revolution (Loredana Bianconi, 1997) maakte daarbij het meest indruk, vanwege het gelaagde en genuanceerde beeld dat de documentaire schetst. Filmmaakster en activiste Loredana Bianconi, die zelf actief deelnam aan de studentenprotesten eind jaren '60, interviewde vier vrouwen, die vanuit dezelfde beweging en idealen, gaandeweg deel gingen uitmaken van de absolute top van de Brigate Rosse in de jaren '70. Bianconi gaat op zoek naar hun beweegredenen en twijfels, hun overtuigingen en hun spijt. (Bianconi maakte er zelf ook een toneelstuk van, *L'embrasement*, dat in de beste Latijnse traditie eerder larmoyant te noemen is.)

Erg spannend is ook de confrontatie tussen ex-CCC-terrorist Pierre Carette en oud-premier Wilfried Martens in de Canvas-uitzending 'Nachtwacht' in 2003. Die is integraal te vinden op youtube. Je vindt er ook heel wat old-skool

reportages over de *Groupe Diane* en de CCC van onder meer de vroegere tv-magazines 'Panorama' en 'De Zaak' en de Duitse docu's als *Die RAF – Tödliche Illusion* en *RAF – Deutschland im Fadenkreuz*.

Interessante websites zijn onder meer die van het Duitse weekblad Der Spiegel, dat verschillende artikels over de 'gepensioneerde' RAF-terroristen publiceerde; de Archives of Global Protests (nadir.org); de Global Terrorism Database, aangelegd door de University of Maryland (start.umd.edu/gtb); germanguerrilla.com en de nog steeds actieve website van de CCC, cellulescommunistescombattantes.be.

Groupe Diane ging bij Het nieuwstedelijk
– theaterhuis Leuven-Hasselt-Genk
in première op 9 februari 2017 in OPEK te Leuven

Met: Pieter-Jan De Wijngaert, Suzanne Grotenhuis,
Michaël Pas, Matthias Van de Brul, Jonas Van
Thielen en Sara Vertongen

Regie: Christophe Aussems

Muziek: Gerrit Valckenaers @ Bert Hornikx

Dramaturgie: Els Theunis

Research: Christophe Aussems, Stijn Devillé,
Els Theunis

Opvoeringsrechten bij SABAM

www.nieuwstedelijk.be

De tekst van *Groupe Diane* kwam tot stand dankzij een
werkbeurs van het Vlaams Fonds voor de Letteren

Stijn Devillé (1974) is theatermaker en directeur van
theaterhuis Het nieuwstedelijk (Leuven, Hasselt,
Genk). Hij studeerde Romaanse letteren en theater-
wetenschap aan de KU Leuven en de Université
d'Avignon en toneelregie aan het RITCS. Zijn stukken
worden vertaald in het Frans en het Duits.

La Dissection d'un Homme Armé en *Lev* werden
voor de VRT tot hoorspel bewerkt (Klara). Voor *Hitler
is dood* ontving Devillé de Taalunie Toneelschrijf-
prijs 2009, *Hebzucht* werd genomineerd voor een
Sabam Award en met zijn gezelschap Braakland/
ZheBilding won hij in 2011 de Cultuurprijs voor de
Podiumkunsten van de Vlaamse Gemeenschap en de
Tweejaarlijkse Cultuurprijs van de KU Leuven. In
2015 ontving *Leni @ Susan* de PublikumsPreis van
de Internationale Stückemarkt Heidelberg (D)

www.stijndeville.be

Toneelwerk

Groupe Diane – 2016

*Hoop** – 2015

*Leni @ Susan** – 2014

*Angst** – 2013

*Hebzucht** – 2012

*Hitler is dood** – 2009

Zoon – 2006

*Lev** – 2004

In Shatila – 2003

*La Dissection d'un Homme Armé** – 2002

Mitrajiet – 2001

Variaties – 1995

Samen met Adriaan Van Aken:

Burgerman – 2006

*Immaculata** – 2004

*Kaspar** – 2003

Vertigo – 2001

*Deze teksten verschenen eerder in de reeks van
De Nieuwe Toncelbibliotheek (# 21, 64, 65, 113,
115, 156, 201, 234 en 295)

- # 369 Stijn Devillé
Groupe Diane
- # 368 Jibbe Willems
Burgelijke schemering
- # 367 Rob de Graaf
De Shakespeare Club
- # 366 Louis J.A. van Beek
Indecent Proposal
- # 365 Ko van den Bosch
Fellini
- # 364 Ko van den Bosch
Sneuwitje
- # 363 Ko van den Bosch
Achterlanden
- # 362 Ko van den Bosch
Divina Commedia
- # 361 Ko van den Bosch
De mevrouwen Aarsschaafsel @ Korrelfotze
- # 360 Ko van den Bosch
Heelhuids @ Halsoverkop
- # 359 Frank Adam
¡Fracas! (translation Vivien D. Glass – ENG)
- # 358 Frank Adam
Embrouille (translation Michel Perquy – FR)
- # 357 Edmond Rostand
Cyrano (vertaling Erik Bindervoet)
- # 356 Eva Marie de Waal, Sophie van Winden, Simone van Saarloos
Holy-F
- # 355 Ben Jonson
Volpone (vertaling/bewerking Dood Paard)
- # 354 Anna Sophia Bonnema
Rhythm Conference Feat. Inner Split @ The Moon
- # 353 Federico García Lorca
Doña Rosita (vertaling Barber van de Pol)
- # 352 Bruno Mistiaen
Die ster draag ik niet
- # 351 Joeri Vos
De Lankmoedigen
- # 350 Herman Heijermans
Het pantser
- # 349 Peter Verburgt
Ik in het blauw
- # 348 Anna Carlier
KRUIJN
- # 347 Nico Boon
De vraag is niet: of, maar: wanneer
- # 346 Aaf Brandt Corstius
Een flinke linkse vrouw
- # 345 Herman van Baar
De Witt of Oranje
- # 344 Kör, van Marissing, Struyf, Vanhauwaert, de Wit
STÜCKschreiben 2016 (DE)
- # 343 Kör, van Marissing, Struyf, Vanhauwaert, de Wit
STUKschrijven 2016
- # 342 Laura Mentink
Weg
- # 341 Jibbe Willems
Eyes Wide Shut
- # 340 BOG.
OER.
- # 339 William Shakespeare
Romeo en Julia – bewerking (vertaling Erik Bindervoet)
- # 338 David Markson
Wittgenstein's Mistress (vertaling/bewerking Lieke Marsman)
- # 337 Jeroen van den Berg, Ian Rowlands
Fragments of Journeys Towards the Horizon
- # 336 Erik-Ward Geerlings
Decamerone (boekbewerking)
- # 335 Inez van Dullemen
Het verhaal van Hester
- # 334 Frank Adam
Belgique (vertaling Michel Perquy – FR)
- # 333 Barbara Claes
Akaaremoertoe Bahikoeroe
- # 332 Henrik Ibsen
Een poppenhuis (vertaling Karst Woudstra)

De Nieuwe Toneelbibliotheek geeft sinds 2009 toneelteksten en vertalingen uit van Vlaamse en Nederlandse hand. De bibliotheek groeit gestaag. De zakboekjes zijn te koop op de website, in boekwinkels, in theaters en uit een boekjes-automaat, maar goedkoper nog via een abonnement. Een abonnement is te bestellen op:

www.denieuwetoneelbibliotheek.nl